

din *Troilus și Cresida*, când „Adaaaa!“-ul lui Pălădescu, urmat de căderea lui burlescă într-o groapă, erau irezistibile; sau al bătrînului Corbaccio din *Volpone*, care nu înțelegea ce se petrece în jurul său, manifestînd o impotență generală, de haz nebun.

De fapt, gîndurile de mai sus mi-au fost provocate de revederea lui Pălădescu în *Noaptea la Madrid*, spectacol care avea lungimile lui și în care, nu o dată, existau scene lipsite de verva calderonescă. Și realizez acum că scenele respective erau, de cele mai multe ori, tocmai acelea în care nu apărea Pălădescu-Calabazas, servitorul isteț, lucid, spiritual, prudent, dar și lacom, fricos, lenes, obtuz. În costumul nedefinit și indefinibil, pestriț și universal, personajul creat de actor reprezenta punctul forte al spectacolului, lian-

tul tuturor imbroglionilor și al qui-pro-quo-urilor. Felul în care Calabazas rostea cuvîntul acela delicios și tont, „spiridușcă“, ocolirea răstită și repetată a propunerii de duel cu bărbosul Herrera, durerea încercată de el cînd vedea că stăpînul său îl lasă într-o casă străină, „mic și singur“, privirea bătătoare adresată publicului în momentul contemplării „averii“ sale sau ritualul care a precedat deschiderea epistolei primite de la „spiridușcă“, au fost tot atîtea momente de virtuozitate artistică, de explicare inteligentă a unui personaj.

Fiecare creație teatrală a lui Mihael Pălădescu îmi alungă, pentru o vreme, nostalgia produsă de dispariția marelui mut.

Bogdan Ulmu

ELENA AMARIA BOG:

Maria

Maria, eroina din drama lui D. R. Popescu, *Piticul din grădina de vară*, este așezată între moartea sa iminentă și viața pe care ea o dăruie, între prezentul întunecat, sumbru, populat de chipuri grotești, și lumea pură a credinței ei politice. Ea își pune credința, iubirea și speranța ca într-un sîpet viu în pruncul pe care-l naște. Moartea sa capătă, astfel, un sens mult mai profund, cu rostul de a pecetlui această nesfîrșită încredere în pruncul său ca simbol al lumii vișate. Atîta încredere, încît condamnată are impresia că hotărăște prin acest act al său începuturile lumii. „Ei, bine, nu, a venit pe lume fiul meu, eu hotărâsc aici facerea lumii“. Și Maria este îndreptățită să hotărăscă, deoarece se simte liberă și moare ca un om liber pe voința sa, părăsind o lume înlănțuită și înecată în viciu, pe care a înfruntat-o fără teamă, ca pe o întîmplare urită, prevăzîndu-i iminentul sfîrșit.

S-a spus despre Maria că este un personaj de baladă. Întreaga piesă ține de baladesc — pentru că nu avem de-a face cu o intrigă, ci cu o suită de înfruntări prin care eroina trebuie să treacă ca prin niște vămi ale cunoașterii drumului său către neființă, dar și ale cuceririi unei credințe noi, aceea

în viața viitoare *de aici*, care merită a fi trăită, pentru care merită să te lupți și să mori și s-o îmbogățești, dacă nu cu ființă nouă, măcar cu bogăția vieții tale, a trăirilor tale.

În spectacolul montat la Teatrul „C. I. Notara” în regia lui Ion Olteanu, interpreta Mariei, actrița Elena Amaria Bog, a imprimat rolului un aer de forță masivă și siguranță de sine, exprimând fericit vigoarea sufletească a eroinei. Disprețul pentru lumea macabră ce o înconjoară, rareori atinge sarcasmul. Patetismul este reținut, în expresia sa sobră, rostirea unor replici sunînd poate prea retoric, prin exces de metaforizare, este egală, firească. Actrița știe să-și supună textul corectîndu-i excesele, mulindu-și rolul pe personalitatea proprie, cedînd de la sine doar atît cît să exprime structura sufletească a personajului, înțelegsă ca expresie a esenței acestuia, dar strunind și ajustîndu-și personajul în complexa sa expresivitate. la datele fizice și psihice ale propriului său caracter. Maria, eroina lui D. R. Popescu, împrumută ceva din caracterul sobru și masiv al Elenei Amaria Bog.

C. R. M.

VASILE GRĂDINARU:

Podkolesin

Îl vedeam pe Vasile Grădinaru pentru prima oară: juca Podkolesin din *Căsătoria* de Gogol (în regia lui Iulian Vișa), pe scena Teatrului din Baia Mare. Și am avut revelația unui excelent actor, a unui ideal interpret al caracterelor slave.

Îl vedeam în Podkolesin, dar îmi dădeam seama că personajul pe care îl interpreta el nu era *numai* Podkolesin: uneori semăna cu Akaki Akakievici, alteori mi-l amintea pe Poprișkin, sau pe Bobcinski. Mai mult decît atît, gîndul mă ducea și în afara operei lui Gogol, la Ivan Dmitrici Cerveakov din *Moar-*

tea unui slujbaş, ori la Marmeladov din *Crimă și pedeapsă*.

Naiv, onctuos, timid, dominat de o frică uriașă, nehotărît, hiperbolizînd consecințele celui mai neînsemnat gest, actorul aducea pe scenă tragedia unui om lipsit de libertate, personalitate, energie, curaj. În interpretarea sa (și, bineînțeles, a regizorului), Podkolesin prezenta o dublă evoluție: una — la nivelul eroticului; cealaltă — la cel al tragicului.

Prima este consecvent argumentată prin acțiuni scenice complementare, elocvente; în prima parte a spectacolului, simbolurile eroului sînt o cămășuță de noapte, un biberon și o colivie, în care se găsește închis... un galoș; înspre final, însă (după ce, din timiditate, încă mai zgîrie, nervant, stofa mobilor), are o răbufnire erotică violentă, petrecută după o canapea, în compania Agafiei Tihonovna, viitoarea mireasă. Acum, în viața lui Podkolesin *pare* a-ncepe o nouă perioadă: cea roză. Cu ce nerăbdare așteaptă el ziua în care Agafia îi va spune „nutrișoară, gînd-celule sau alte chestii de-astea!” Și cu ce patos contaminant spune acea replică (pe care numai Gogol putea s-o scrie!): „Doamne! Ce bine e să fii căsătorit! Dacă aș fi rege peste o țară, aș da ordin ca toată lumea să se căsătorească!”...

Dar, din păcate, viața nouă (în spectacol și-n interpretarea actorului băimărean) este posibilă doar teoretic. „Viața nouă nu se capătă de pomană!” — spunea *undeva* Dostoevski. Și, aici, intrăm în al doilea plan al caracterizării eroului: cel tragic. Căci Podkolesin nu este liber — și nici n-a fost. Căsătoria nu s-a realizat din propria lui voință, ci din interesul celor doi pețitori. Eroului i se face frică. Excelent realizează Vasile Grădinaru această stare: înlemnînd, transpirînd, înroșindu-se, strigînd și speriîndu-se de strigătul său, dilatîndu-și pupilele, ș.a.m.d. Fără să joace „gros”, fără să fie cabotin, apelînd, însă, la cele mai subtile mijloace de expresie. Iar în final, se suie pe lăzile de zestre ale Agafiei și sare peste un zid aflat în spatele lor. Podkolesin dispăre. Fundalul, brusc, devine sîngeriu. Simbolul este univoc, iar tragedia se instaurează lent, apăsător, definitiv.

Creația lui Vasile Grădinaru din această reprezentare mi-a produs o reală bucurie.

B. U.